

Projectverslag 2017
Cultuureducatie met Kwaliteit

Creatief Vermogen Utrecht (CVU) doen we samen
2017-2020

Utrechts Centrum voor de Kunsten
Cultuureducatie met kwaliteit (CMK)

Titel project: Creatief Vermogen Utrecht doen we samen
Kenmerk 1111066/FCP/2017

Inleiding

Creatief Vermogen Utrecht (CVU) is in 2017 de tweede periode (2017 – 2020) ingegaan. Binnen CVU wordt er door alle betrokkenen gewerkt vanuit een gezamenlijk ambitie: we reiken kinderen bouwstenen aan waarmee ze grip krijgen op de ontwikkeling van hun creatief vermogen. Daarmee dragen we bij aan duurzame creativiteitsontwikkeling die we in het hart van het primair onderwijs plaatsen.

In dit projectverslag 2017 *Creatief Vermogen Utrecht (CVU) doen we samen – Cultuureducatie met kwaliteit*, wordt gerapporteerd over de verrichte werkzaamheden van het afgelopen jaar. Wat is er goed gegaan en wat kan er de komende tijd beter?

Mei 2018

Inhoud

Inleiding.....	2
1. Inhoudelijke beschrijving van de gerealiseerde activiteiten en reflectie.....	4
1.1 Doelstelling 1: Visie, ontwikkeling en verankering leerlijn	4
1.2 Doelstelling 2: Vergroten inhoudelijke deskundigheid.....	7
1.3 Doelstelling 3: Versterken relatie school – culturele omgeving	9
1.4 Doelstelling 4: Gefaseerde groei aantal creatief partnerschappen.....	12
1.5 Randvoorwaardelijke doelstellingen	
2. De manier waarop de samenwerking tussen de culturele instellingen en het onderwijs vorm heeft gekregen en is vastgelegd.	15
2.1 Overzicht van betrokken Pabo's, vakopleidingen en andere culturele instellingen met vermelding van rol en taken.....	15
3. Reflectie op de kwantitatieve bereikcijfers en prestatiegegevens	16
4. Samenvatting Monitoring en Evaluatie.....	17
5. Toelichting niet-bestede middelen	18

1. Inhoudelijke beschrijving van de gerealiseerde activiteiten en reflectie

Leeswijzer

Voor het schrijven van het inhoudelijk verslag is gebruik gemaakt van verschillende informatiebronnen. Aan alle creatief partnerschappen is gevraagd de in 2017 gerealiseerde activiteiten binnen het partnerschap te beschrijven en daarop te reflecteren. Deze verslagen zijn indien gewenst op aanvraag beschikbaar. Daarnaast zijn er begin 2018 met alle participerende scholen (op 1 na) gesprekken gevoerd. Per doelstelling wordt een inhoudelijke beschrijving van de gerealiseerde activiteiten gegeven. Daarbij worden steeds voorbeelden genoemd die illustratief zijn voor het concrete uitvoeringsproces. De meeste onderdelen van het verslag zijn gecombineerd met gegevens uit genoemde gespreksronde. Per doelstelling volgt een reflectie waarbij de nadruk ligt op het benoemen van verbeterpunten.

1.1 Doelstelling 1: Visie, ontwikkeling en verankering leerlijn

A. De school is in staat om vanuit de eigen visie invulling te geven aan een creatief partnerschap. Focus: co-creatie.

De scholen die meedoen aan CVU kunnen (moeten) in twee categorieën worden onderverdeeld; de startende (nieuwe) partnerscholen en de scholen die al langer aan het project deelnemen. In beide categorieën worden activiteiten georganiseerd ten behoeve van visie, ontwikkeling en verankering leerlijn, maar dit gebeurt op verschillende manieren.

Bij de eerste categorie, de startende scholen, wordt meer aandacht besteed aan het ontwikkelen van een visie, ofwel het afstemmen van de visie op de ontwikkeling van creatief vermogen tussen school en culturele partner. De culturele partner het Filiaal start met een teamdag, waarvan de inhoud samen is ontwikkeld met directeur & leerteam cultuur van basisschool de Ridderhof. Het Centraal Museum werkt met een startende school de Puntenburg aan het benoemen van uitgangspunten voor samenwerking en verkent de wederzijdse visie op creatief vermogen.

Bij de tweede categorie, de scholen die al langer meedoen, wordt binnen de teambijeenkomsten meer aandacht besteed aan vergroten van draagvlak en deskundigheidsbevordering. Zo organiseert onder andere culturele partner KOPA voor de drie partnerscholen een kick-off aan het begin van het schooljaar met inspirerende sprekers over creativiteit. Dat levert een goede, inspirerende start van het schooljaar op. Filmtheater 't Hoogt doet op de eerste bijeenkomst met partnerschool de Nieuwe Regentesse een nulmeting inzake het in kaart brengen van de creatieve ontwikkeling van de leerlingen. Ook wordt het inzicht in de creatieve vermogens van de leerkrachten zelf in kaart gebracht.

In sommige gevallen zijn er personeelwisselingen, waarbij de visie opnieuw moet worden ontwikkeld of bijgesteld. Dit geldt voor De Dansers, waar een educatief medewerker is gestart die het afgelopen jaar met de partnerscholen een dialoog heeft gevoerd over het

'Why' van het partnerschap. De 2^e Marnixschool heeft samen met de culturele partner Het Wilde Westen een nieuw cultuurplan geschreven. Het Cultuurknooppunt heeft daarbij ondersteuning geboden.

Tot slot mag een bijzonder initiatief niet onvermeld blijven. De Vrijstaat heeft een zogenaamd Kinderkabinet geïnitieerd. Dit Kinderkabinet bestaat uit twee leerlingen per partnerschool. Het Kinderkabinet draagt bij aan het vergroten van draagvlak en het fungeert binnen het creatief partnerschap als klankbord voor feedback op de activiteiten.

Uit de gesprekken met scholen komt naar voren dat de visieontwikkeling, het leggen van de relatie tussen visie en leerlijn en/of activiteiten in projectvorm volop aan de gang is. Ongeveer de helft van de scholen geeft aan dat er – op dit moment - sprake is van de beoogde relatie. Bij de helft van de scholen blijkt het gedachtegoed van CV tot een verandering in de visie op cultuureducatie te hebben geleid. Bij alle scholen is, naar eigen zeggen, sprake van co-creatie. Twee derde van de scholen geeft aan dat hun vraag met betrekking tot cultuureducatie in de bestaande samenwerking leidend is. De scholen hechten veel waarde aan de inbreng van hun culturele partner(s). Dat geldt ook voor de inbreng bij de beoogde (gezamenlijke) visieontwikkeling.

Reflectie doelstelling 1. A.

Er wordt binnen de partnerschappen zeer duidelijk op basis van co-creatie aan deze doelstelling gewerkt. De visieontwikkeling, waarop het gedachtegoed van CV duidelijk invloed blijkt te hebben, is bij veel scholen nog volop in beweging. Het investeren in visieontwikkeling en het leggen van de relatie tussen de ontwikkelde visie en de eigen leerlijn verdient de komende tijd onverminderd de aandacht van alle betrokkenen.

Zie ook volgend punt; projectdoelstelling 1. B

B. Het creatief partnerschap draagt zorg voor implementatie, verdieping en ontwikkeling – verankering leerlijnen – voortbouwend op de open leerlijn CV. Focus: concretisering bouwstenen, opbouw leerjaren en overdraagbaarheid

Ontwikkeling Creatief Vermogen en opbouw leerjaren

Binnen een aantal partnerschappen wordt gewerkt aan de opbouw in leerjaren. Zo heeft de 2^e Marnixschool met het Wilde Westen een lijn aangebracht in de activiteiten. Er wordt per schooljaar een aantal thema's vastgesteld die vervolgens door de Culturele partner en leerkracht samen verder worden ingevuld. In de uitwerking is de volgende opbouw (ontwikkeling) aanwezig; van ervaren en kennismaken (onderbouw), samen onderzoeken en vormgeven (middenbouw) naar uiteindelijk zelf creëren en presenteren (bovenbouw). In een aantal gevallen worden de activiteiten in het kader van CV aan een bestaande lesmethode gekoppeld (vakkenintegratie binnen bijvoorbeeld 4x wijzer, thematisch werken binnen IPC of een vastgelegde cyclus), of ondergebracht in een leerlijn die in de periode 2013-2016 is ontwikkeld en waarin de opbouw al is vastgelegd.

Een opbouw in leerjaren zoals die binnen verschillende creatief partnerschappen vorm krijgt, wordt ondersteund door de HKU. Leden van het HKU-team bereiden hierover een essay voor. Op dit moment wordt materiaal verzameld over de wijze waarop (aandachtspunten aan de hand waarvan) creatief vermogen van kinderen in bepaalde leeftijdsfasen te herkennen is.

Tegelijkertijd wordt informatie verkregen door praktijken van de verschillende partnerschappen te observeren. In het essay wordt een verbinding gemaakt tussen deze praktijkervaringen en de theorie over dit onderwerp.

Overdraagbaarheid/ concretisering bouwstenen

Binnen de partnerschappen worden instrumenten ontwikkeld die (de) bouwstenen van het creatief vermogen omvatten. Op deze manier worden bouwstenen geconcretiseerd, wordt een bijdrage geleverd aan de gewenste overdraagbaarheid ervan en vindt verankering plaats.

Ontwikkelde instrumenten:

- **Leskisten/ activiteiten**

Er worden veel lessen en activiteiten ontwikkeld binnen de creatief partnerschappen, gekoppeld aan SLO leerplankader kunstzinnige oriëntatie en de Diamant. Waar mogelijk wordt ook aandacht besteed aan het inbedden in de schoolsituatie ten behoeve van de haalbaarheid voor de school op de langere termijn.

- **Gereedschapskist**

De Vrijstaat werkt aan een gereedschapskist voor leerkrachten. Er is een brainstorm & inventarisatie geweest en in 2018 zal er gewerkt worden aan een scheurkalender. Daarin wordt bij elke dag een opdracht of invalshoek voor de klas beschreven, gedacht vanuit Creatief Vermogen en de ontwikkelde activiteiten sinds 2013.

- **Werkboek leerkracht**

KOPA heeft voor haar partnerscholen en werkboek "Pionier" ontwikkeld waarin wordt ingegaan op procesgerichte didactiek. Daarnaast wordt het geheel van leskisten verder aangevuld, mede ontwikkeld door de scholen. De leerkracht kan hier vervolgens zelfstandig mee aan de slag.

- **Volginstrument creatieve ontwikkeling**

Een aantal partnerschappen heeft het voornemen om de creatieve ontwikkeling van het kind in kaart te brengen. Hier worden experimenten in gedaan, het kernteam volgt deze op de voet.

- **Zelf ontwikkelen van lessen en activiteiten**

Er is binnen een aantal partnerschappen een ontwikkeling bij de leerkracht te zien waarbij deze opschuift in de richting van het zelf ontwerpen van activiteiten. Het Wilde Westen ondersteunt de partnerschool Dominicus bij het ontwerpen van lessen door, in een ontwerpblad, stappen in het ontwerpproces zichtbaar te maken. Ook in andere partnerschappen gaan de leerkrachten steeds meer zelf lessen ontwerpen. Dit gebeurt soms n.a.v. activiteiten verzorgd door de culturele partner (Het Filiaal, Centraal Museum), soms aan de een eigen keuze van bepaalde thema's of onderwerpen.

- **De Diamantslijper**

Naast de genoemde instrumenten die binnen creatief partnerschappen worden (zijn) ontwikkeld, werkt de HKU aan de verdere concretisering van de diamant. Dit leidt tot een instrument met kinddoelen en reflectiekaarten, in de vorm van een kaartenbak voor in de klas. De kinddoelen zijn verdeeld over 4 leeftijdsfases. De kaartenbak wordt gecombineerd met een handleiding voor de leerkracht. De aanpak wordt ontwikkeld met een team van zes leerkrachten op vijf verschillende partnerscholen.

In de gespreksronde geeft ongeveer de helft van de scholen onder meer aan dat;

- Men een duidelijk beeld heeft van de open leerlijn CV.
- Deze leerlijn een rol speelt bij de voorbereiding/uitvoering van activiteiten.
- Er sprake is van opbouw in leerjaren (1 t/m 8).
- Er op school gebruik gemaakt van de onderscheiden stralen van de diamant (competenties).
- De leerlijn van de school overdraagbaar is (= de leerkracht er zelf mee kan werken).

Verder komt naar voren dat door een derde van de scholen een werkplan met leerdoelen per leerjaar of per bouw wordt gemaakt. Een ruime meerderheid van de scholen geeft aan dat de medewerking van de culturele partner (s) bij de cultuureducatie op school noodzakelijk is. Zo wordt bijvoorbeeld expliciet aangegeven dat de opbouw in leerjaren, als daarvan sprake is, vooral tot stand komt via de inbreng van de culturele partner. Tevens benoemen de scholen het verder investeren in inhoudelijke verbreding, meer samenhang, het ontwikkelen van (echte) leerlijnen, opbouw in leerjaren e.d. als verbeterpunt voor de toekomst. Ook de borging van de cultuureducatie wordt als verbeterpunt genoemd.

Reflectie doelstelling 1.B.

Er worden ten aanzien van doelstelling 1.B duidelijk resultaten geboekt.

Zowel de inhoudelijk als kwantitatieve indicatoren geven echter aan dat er nog flinke verbeterlagen nodig zijn om de beoogde resultaten zoals beschreven in het projectplan CVU te halen. Een extra ondersteuning van de scholen bij het werken aan de genoemde verbeterpunten is wenselijk.

1.2 Doelstelling 2: Vergroten inhoudelijke deskundigheid

Vergroting van inhoudelijke deskundigheid op het gebied van cultuureducatie binnen creatief partnerschappen (school en culturele instelling). Focus: programma gericht op creatief vermogende leerkracht, vakdocent, educatief medewerker.

Binnen de creatief partnerschappen vinden uiteenlopende vormen van deskundigheidsbevordering plaats, waarbij de culturele partners een belangrijke rol spelen.

Een kort overzicht van trainingsactiviteiten binnen de partnerschappen in 2017:

- Coaching op de ontwikkeling van lessen en activiteiten van de leerkracht door de culturele partner.
- Co-teaching op het gebied van procesgericht werken.
- Voorbeeldlessen door culturele partners en de observatie daarvan vanuit de leerkracht of lcc-er. Of andersom, dat de leerkracht de les geeft en de culturele partner observeert.
- Culturele partners adviseren leerkrachten hoe zij zelfstandig activiteiten kunnen organiseren, aan de hand van de stralen van de diamant.
- Trainingstrajecten op het gebied vergroten van deskundigheid of de rol van de leerkracht tijdens de les. *Het Centraal Museum* organiseerde samen met de ICC-er van *de Agatha Snellenschool* een tweedaagse training. Dag 1 ging over feedback en coaching. Zo kwam aan bod hoe het verschil te herkennen tussen knutselwerkjes en creatief werk. Op de tweede dag gingen leerkrachten eigen lessen ontwikkelen in het museum.

- Trainingstrajecten om de eigen creatieve vaardigheden van de leerkracht te vergroten. Bijvoorbeeld VTS *Centraal Museum*, binnen partnerschap en centraal aangeboden, of Energizers vanuit *De Dansers*. Of een onderzoek naar het eigen creatieve proces (*t Hoogt*).

Tegelijkertijd wordt ook via een andere route aan verdere professionalisering gewerkt. Creatief Vermogen Utrecht wil creativiteit in het hart van het primair onderwijs plaatsen. De professionaliteit van leerkrachten, vakleerkrachten en educatief medewerkers/ kunstenaars in de klas op het gebied van creativiteitsontwikkeling is daarvoor de sleutel. Daartoe worden binnen CVU speciale scholingstrajecten, van verschillende niveaus, ontwikkeld en uitgevoerd:

1. Creatief vermogende leerkracht in de klas

De school krijgt een training van de eigen culturele partner hoe het creatief vermogen van de leerlingen aan te wakkeren en hoe hierop te kunnen reflecteren (inspanning, proces en eindproduct). De training kent een aantal vaste elementen, maar wordt in samenspraak met de culturele partner op de specifieke context van de school aangepast.

2. Creatief vermogende trainer

Je leert in deze cursus een training ontwerpen en begeleiden die het creatief vermogen van leerkrachten in de klas stimuleert. Onderwerpen zijn: een creatieve grondhouding, basiswerkvormen, theorie en modellen over creativiteit en op procesgericht werken. Creatief denken én creatief doen voor de alledaagse schoolpraktijk.

3. Creatief vermogende coach

Deelnemers leren collega's ondersteunen en verleiden hun creatief vermogen in te zetten in de klas, de school of in het partnerschap. In één op één situaties of in werkgroepen. We gaan in op reflectie, intervisie en peercoaching. Hoe kan je draagvlak creëren en wat zijn ingangen om te interveniëren?

In het kader van de ontwikkeling van deze speciale scholingstrajecten CVU zijn er ronde tafels en een ontwikkelgroepbijeenkomst aan deze drie cursussen gewijd. In 2017 is in samenwerking met de Muziekroute een pilot van de (gecombineerde) cursus Creatief Vermogende trainer & coach uitgevoerd. De HKU heeft curricula met uitgangspunten en eindtermen beschreven en deze ingeschreven in register Leraar. Hiermee worden, conform het projectplan, stappen gezet in de richting van Creatief Vermogen uitbouwen als 'kwaliteitskeurmerk'. Tot nu toe heeft een deel van de culturele partners de cursus Creatief Vermogende trainer gevolgd.

In de gespreksronde geeft driekwart van de scholen aan dat de scholing die binnen het partnerschap zelf plaatsvindt, dus training, coaching e.d. gegeven door de cultureel partner (zie bovenstaand overzicht), aansluit bij wat de school wil. Dit geldt voor de individuele leerkrachten en voor het team. De scholingsvraag ophalen, dialoog en afstemming zijn daarbij cruciaal. Alle scholen vinden de inbreng van de culturele partners, onder meer op dit vlak, goed tot zeer goed. Over de scholingstrajecten die door de HKU worden verzorgd, geeft een derde van de scholen in de gespreksronde aan dat die (nog) niet goed aansluiten op de scholingsbehoefte van de school.

Scholen zeggen ook dat zij meer in deskundigheidsbevordering zouden willen investeren. Daarnaast wordt kritiek geuit op de huidige (verplichte) scholing verzorgd door de HKU. Er wordt te veel van de participanten verwacht, de aansluiting laat te wensen over e.d. En, er worden ook op vraagtekens gezet bij de wenselijkheid en mogelijkheid de cultuureducatie op de scholen verder te borgen door de leerkrachten deze zelf te laten verzorgen.

Reflectie doelstelling 2: deskundigheidsbevordering.

Er is sprake van de volgende knelpunten:

- De aansluiting van de verschillende scholingstrajecten is (nog) niet optimaal (toepasbaarheid onderwijspraktijk).
- De doorwerking binnen het team en hele school kan beter.
- Bepaalde consensus over het uiteindelijke doel, de haalbaarheid en gewenste aanpak.
- Scholen komen (door tijdgebrek) niet aan een grotere, door hen zelf gewenste, investering in deskundigheidsbevordering en borging toe.

Let wel: het beeld uit de monitoring is wat gekleurd omdat het niet volledig is, de eigen monitoring HKU wordt pas in de verantwoording ingebracht na afronding van de trajecten CV Trainer en CV Coach. Daarnaast is er een grote variëteit in deelnemers en antwoorden bij de monitoring: het is passen en meten om deskundigheidsbevordering & de activiteiten binnen het stedelijk netwerk af te stemmen op de deelnemers. De komende tijd zullen de genoemde knelpunten, daar waar mogelijk, zo goed mogelijk worden aangepakt. Indien nodig zullen prioriteiten voor de komende jaren worden vastgesteld.

1.3 Doelstelling 3: Versterken relatie school – culturele omgeving

Versterken relatie scholen met culturele omgeving, waaronder het Lerend Netwerk voor kenniscirculatie en kennisdeling. Focus: Creatief Vermogen doen we samen – versterken partnerschappen.

Samen activiteiten ontwerpen

bij doelstelling 1 is al gemeld dat er binnen de partnerschappen gewerkt wordt op basis van co-creatie; beide partners hebben een gelijkwaardige inbreng. Dat geldt ook voor het samen activiteiten ontwerpen en uitvoeren. Deelname aan een creatief partnerschap houdt voor culturele partner en partnerschool in dat er een projectplan is opgesteld voor de volledige

projectperiode. Op de gezamenlijke weg naar verdere versterking van co-creatie worden door een aantal partnerschappen flinke stappen gezet. Dat gebeurt bijvoorbeeld door middel van gezamenlijke momenten waarin lesmateriaal ontwikkeld wordt (Centraal Museum, KOPA, Het Wilde Westen) of een meer intensieve samenwerking binnen een atelier (De Speelvloer, Het Filiaal. Bekijk [hier](#) een filmpje).

Samen activiteiten uitvoeren

Een andere vorm om de relatie tussen culturele partner en school te verstevigen is het samen uitvoeren van activiteiten. Denk hierbij aan de voorstellingen die de Vrijstaat maakt,

met een cast bestaande uit professionals en leerlingen uit het PO en VO. Alle culturele partners (met uitzondering van de educatie specialisten) betrekken de scholen bij hun producerende taak; ze nodigen de school uit in huis of maken voorstellingen of tentoonstellingen onderdeel van het creatief partnerschap.

Ouders informeren over activiteiten en het organiseren van ouderbetrokkenheid

Ouders worden vaak door de scholen geïnformeerd over culturele activiteiten die op school plaatsvinden. De manier waarop varieert, van een bericht in de nieuwsbrief, bespreking in de bekende 10-minuten gesprekken, of via presentaties, concerten. Dat kan op school zijn, de eigen wijk of op een professioneel podium, zoals TivoliVredenburg, waar jaarlijks de eindpresentatie van de Muziekroute plaatsvindt. Door twee derde van de scholen wordt, naar eigen zeggen, de culturele ontwikkeling van de leerlingen op, 'summiere wijze', het rapport vermeld.

Binnen en buitenschoolse activiteiten

Binnen een paar partnerschappen worden zowel onder schooltijd, op school, als buitenschooltijd culturele activiteiten georganiseerd.

Enkele voorbeelden:

De Muziekroute; samenspel in ensembles, zelfs in de schoolvakantie.

Onderdeel van het partnerschap tussen De Dansers en de ISK is het zgn. Maaktraject, waarin leerlingen werken aan een eigen presentatie.

In de gesprekrunde komt naar voren dat bijna alle scholen zijn tevreden (rapportcijfer 7) tot zeer tevreden (rapportcijfer 8 of meer) over het bestaande partnerschap. Bij alle scholen is, naar eigen zeggen sprake van co-creatie. Bij driekwart is de werkrelatie het afgelopen jaar nog verder versterkt. Twee derde van de scholen geeft aan dat hun vraag met betrekking tot cultuureducatie in de bestaande samenwerking leidend is.

Activiteiten stedelijk lerend netwerk

A. Kennisdelingsbijeenkomsten

In 2017 zijn 5 kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd.

1. Startbijeenkomst waarin vier vertegenwoordigers uit het netwerk de plannen voor de komende vier jaar presenteerden.
2. Cognitieve en creatieve reflectie, peerreflectie en sleutelvragen
Door Til Groenendijk (HKU Fine art) en Erna Reiken (vanuit Creativiteit in je vingertoppen)
3. Reflecteren op wat je doet, Portfolio en Creatief Vermogen
Door Judith Mulder (Kunstkade) en Meester Jasper en Jos Bol (Kunst Centraal)
4. Een kind heeft vele talen, creatief gedrag in de verschillende leeftijdsfasen
Door Ino de Groot (Marnix Academie)
5. Van luchtkasteel naar plantenbak, creatief gedrag in de verschillende leeftijdsfasen en de vertaling naar leerkrachtgedrag
Door IDKR8

In de kennisdelingsbijeenkomsten worden praktische toepassingen gedeeld. Daarbij wordt telkens gerefereerd aan de theorie en de competenties die onder de stralen van de Diamant beschreven zijn.

B. Directeurendiner

Op 31 oktober organiseerde het kernteam CVU voor de derde maal een druk bezocht directeurendiner. Thema dit jaar was de reis van de held, parallel met de reis die CVU in de komende jaren af te leggen heeft. Het doel van het directeurendiner is om de deelnemende schooldirecteuren te informeren over de ontwikkelingen binnen CVU (op grote lijnen) en onderlinge uitwisseling te faciliteren. De avond wordt over wisselend gewaardeerd evenals de organisatie. De deelnemers beoordeelden het programma als gevarieerd en inspirerend, er heeft uitwisseling plaatsgevonden, er zijn nieuwe contacten gelegd. Uit de enquête na afloop bleek wel dat het doel en de gewenste opbrengsten van de avond niet bij alle deelnemers bekend was. Dit leert ons om hier nog specifiek in te zijn in de communicatie vooraf.

Bereikcijfers bijeenkomsten

Kennisdeling	Totaal	Cultuur	School	Anders (bv regieteamleden)
15/2	27	12	10	5
12/4	26	10	8	8
21/6	30	13	14	3
26/9	32	12	17	3
20/11	21	9	8	4
Directeurendiner				
31/10	52	13	27	12

Waardering voor het stedelijk lerend netwerk

De helft van de scholen zegt dat de deelname aan het stedelijk netwerk hen weinig of niets oplevert. Dit heeft volgens de scholen te maken met de inhoud, het tempo en de vorm van de bijeenkomsten. De scholen verwachten, in zo'n kort mogelijke tijd, zoveel mogelijk informatie, handreikingen te krijgen waar zij op school direct mee aan de slag kunnen gaan. Zij willen relevante zaken ophalen, waar zij direct mee aan de slag kunnen gaan en er doorwerking kan plaatsvinden op de werkvloer, binnen het schoolteam. De scholen stellen zich de vraag: What's in for me? Aan bovengenoemde verwachtingen beantwoorden de meeste bijeenkomsten niet. De culturele partners waarderen het lerend netwerk over het algemeen positiever.

Daarnaast wordt geconstateerd dat de invulling van de voortrekkersrol van scholen die al langer met CVU (CMK) meedoen; het delen van inzichten en ervaringen met 'nieuwe scholen' (verbreding), tot nu toe nog niet goed uit de verf komt.

Kennisdeling extern

- Overleg Kunst Centraal: Kunst Centraal heeft in zijn projectplan een samenwerking met HKU/CVU opgenomen. Er is inmiddels een overleg opgestart.
- Onderwerpen voor mogelijke samenwerkingen: gezamenlijke opvatting van creatief vermogen, mogelijk samen organiseren de aangekondigde eindconferentie, en oriënteren op gezamenlijke trainingen op het gebied van coaching en verandermanagement.
- Presentatie Raad voor Cultuur 30/6 over lerend netwerk als werkwijze voor innovatie.

- Deelname aan denktank “Creativiteit in je Vingertoppen” (Professionalisering Cultuuronderwijs 2013-2016 PCOU Willibrord), door een van de HKU-medewerkers uit het kernteam.
- Lezing over Creatief Partnerschap verzorgd bij netwerkbijeenkomst Cultuur en School Utrecht
- Bijdrage FCP Conferentie
- Mede ontwerp post HBO Cultuurbegeleider Theo Thijssen PABO

Ontsluiten van materiaal Creatief Vermogen

Hieraan is de afgelopen periode op bovengenoemde wijze, overeenkomstig het projectplan gewerkt. Eén instrument, de interactieve Website CVU mag natuurlijk niet onvermeld blijven. Dit is het informatie en inspiratie platform CV bij uitstek. De site wordt dagelijks door geïnteresseerden bezocht. Van de bezoekers behoort 80% tot ‘de vast klanten’.

Belangrijkste knelpunten:

- Bestaande ontevredenheid over inhoud en vorm bijeenkomsten van het lerend netwerk.
- De voortrekkersrol door ‘ervaren’ scholen en opzichte van ‘startende’ scholen.
- Website CVU (content en beheer).

Genoemde knelpunten zullen de komende periode worden aangepakt. De suggesties die door de scholen voor het optimaliseren van het lerend netwerk zijn gedaan worden daarbij zo goed mogelijk benut.

1.4 Doelstelling 4: Gefaseerde groei aantal creatief partnerschappen

Doelstelling Verbreding: gefaseerde groei van de creatief partnerschappen. We gaan van ca. 20 naar 40 scholen. Focus: Twee categorieën scholen, de reeds deelnemende scholen en nieuwe scholen.

Activiteiten

Instroomronde schooljaar 2017-2018

Voor de instroom van nieuwe creatief partnerschappen per 1 januari 2018 is in opdracht van het regieteam een regeling op maat gemaakt aan de hand waarvan projectvoorstellen van potentiële nieuwe partnerschappen kunnen worden beoordeeld. In deze regeling zijn o.a. de criteria van het FCP als uitgangspunt gebruikt, aangevuld met lokale context zoals het werken in een creatief partnerschap. De timing van deze aanvraagronde was gelijk aan de gemeentelijke regeling ‘Cultuur voor Ieder Kind’. De aanneming was immers dat scholen hun cultuureducatie als één geheel beschouwen en een creatief partnerschap als onderdeel daarvan. De wervingsronde leverde vijf aanvragen op, waarvan uiteindelijk drie aanvragen positief beoordeeld zijn. Bij de beoordeling van de plannen is ook een basisschooldirecteur vanuit de Ontwikkelgroep betrokken geweest. De volgende drie nieuwe partnerschappen zijn per 1 januari 2018 officieel van start gegaan:

- KOPA – Buitenschool de Schans
- Het Filiaal Theatermakers – Montessorischool Buiten Wittevrouwen
- Filmtheater 't Hoogt – Parkschool

Alle drie scholen zijn een partnerschap aangegaan met reeds deelnemende culturele partners.

Reflectie

Het wervingsproces kwam laat op gang. De periode februari tot juli bleek te kort om én het project op te starten én de werving van nieuwe deelnemers goed te organiseren. Hierdoor heeft het lang geduurd voordat echt begonnen kon worden met de werving. In mei is in overleg met regieteam en ontwikkelgroep besloten geen matchmarkt te organiseren in de verwachting dat er toch genoeg aanmeldingen zouden zijn. Deze inschatting bleek juist te zijn. In december 2017 hebben Fotodok en Apollo 11 echter laten weten te stoppen met hun partnerschap binnen CVU.

Uit signalen van scholen blijkt dat verschillende regelingen, zoals CMK, Muziekimpuls bij de uitvoering op school om voorrang strijden. Het gaat daarbij met name om de inzet van de leerkracht, een concurrentiestrijd om de beschikbare tijd. De deadline bij de werving gelijktijdig met Cultuur voor Ieder Kind werkte niet zo goed als gehoopt en instroom per kalenderjaar (b)lijkt voor scholen in de praktijk niet (altijd) goed te werken.

Na evaluatie zijn aanpassingen doorgevoerd:

- We bieden vanaf 2018 de mogelijkheid om in te stromen per schooljaar én per kalenderjaar. Hierdoor wordt het mogelijk in 2018 een inhaalslag te maken, zodat scholen zo lang mogelijk kunnen profiteren van deelname aan Creatief Vermogen Utrecht.
- Tekst regeling & flyer worden in 2018 geredigeerd door een redacteur met juridische achtergrond en vervolgens aantrekkelijk vormgegeven.
- In maart 2018 organiseren we een informatiemarkt voor potentiële nieuwe partners en scholen.
- Concurrentie met Muziek Impuls. Het UCK zal mogelijkheden onderzoeken om de regelingen in één pakket te bundelen.

Knelpunten:

- De betrokkenheid bij en participatie aan CVU staan onder druk.
- Huidige verplichtingen CVU; deelnemers vinden het te veel.
- Het tempo van gefaseerde groei van deelname aan CVU vraagt om extra aandacht.

De komende tijd zullen deze knelpunten worden aangepakt.

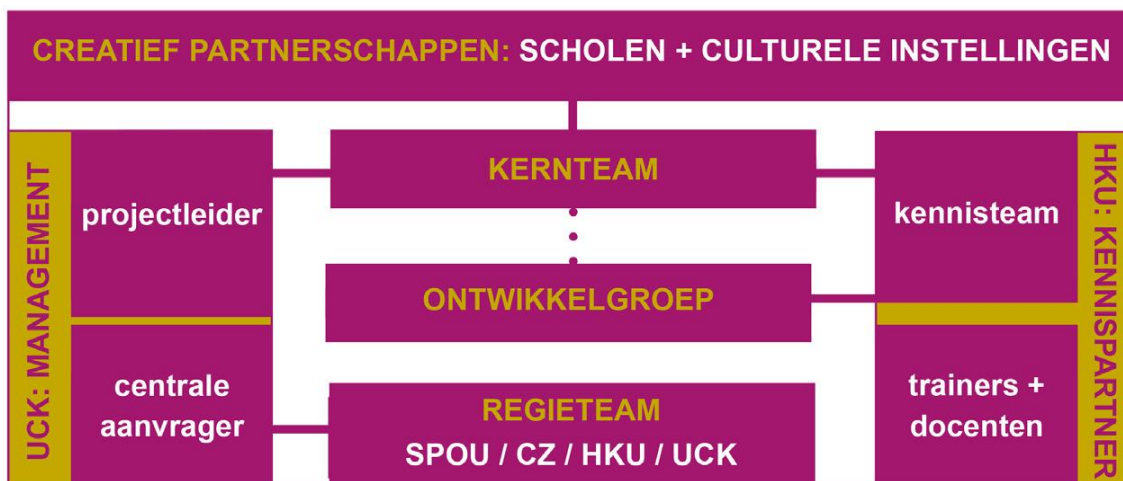
1.5 Randvoorwaardelijke doelstellingen

A. Optimalisering van het organisatieproces en van de monitoring en evaluatie.

Uitwerking taakverdeling kernteam Creatief Vermogen Utrecht (CVU) 2017 – 2020

De uitvoering van het project vindt plaats binnen het samenwerkingsverband CVU dat bestaat uit de creatief partnerschappen, de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) en het Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK).

Na het bericht van honorering is gestart om met alle betrokkenen binnen CVU afspraken te maken hoe verantwoordelijkheden binnen het project verdeeld worden.

De onderdelen kernteam & ontwikkelgroep zijn, conform de aankondiging in het projectplan CVU, nader uitgewerkt. Presentatie van de uitwerking in dit inhoudelijk verslag voert hier te ver. Desgewenst zal de uitwerking op verzoek beschikbaar worden gesteld.

Ontwikkelgroep

In 2017 kwam de ontwikkelgroep 3x bijeen, in mei, september en november. Besproken onderwerpen zijn: verbreding CVU in HKU en Pabo-opleiding, verbreding met nieuwe creatief partnerschappen, cursussen Creatief Vermogende Trainer en Creatief Vermogende Coach.

Regieteam

Het regieteam is verantwoordelijk voor het bewaken van het project in procesmatige zin. Het regieteam is in 2017 vier keer bijeengekomen, in februari, mei, september en oktober. Het team bestaat uit directeur Expertisecentrum Educatie van de HKU (Thera Jonker) een directeur-bestuurder van het UCK (Peter Grooten), een vertegenwoordiger vanuit het onderwijs, Ellen Groten, secretaris CvB/RvT SPO Utrecht en een vertegenwoordiger van de gemeente Utrecht (beleidsadviseur Culturele Zaken Liesbeth van Droffelaar).

Uit de gespreksronde komt naar voren dat driekwart van de scholen geen duidelijk beeld van de projectorganisatie CVU zegt te hebben. Vaak wordt eraan toegevoegd dat men ook niet van alles op de hoogte hoeft te zijn. En, dat men er vertrouwen in heeft dat iedereen z'n werk naar behoren doet. De scholen vinden hun eigen partnerschap belangrijk en concentreren zich vooral daarop.

Opvallend is dat maar weinig scholen op de hoogte zijn van het bestaan en taken van de ontwikkelgroep en het regieteam. Sommigen vragen zich af of alle onderdelen van de projectorganisatie wel bijdragen aan het verwezenlijken van de projectdoelen.

Knelpunt:

- Onzichtbaarheid van de Ontwikkelgroep & Regieteam

Optimaliseren van de monitoring en evaluatie

Bij de voorbereiding van het project is er ook een *Monitor en Evaluatieplan CVU* opgesteld. Daarin staat vermeld dat er bij de moneva wordt gestreefd naar een goede balans van relevante informatie verzamelen en het beperken van de werkdruk voor de betrokken partners. Ofwel: probeer de moneva zo eenvoudig mogelijk te houden. Om die reden is er destijds voor gekozen vooral gebruik te maken van de verplichte vragenlijst met indicatoren effectmeting en de onderscheiden inschalingsniveaus A, B, C, D. In december is medewerking toegezegd aan het landelijk onderzoek dat door ResearchNed wordt uitgevoerd.

Op het moment van schrijven van dit verslag is inmiddels duidelijk dat de moneva in het kader van CMK er zeker niet eenvoudiger op is geworden. Bovendien blijkt de respons bij het landelijk onderzoek, in ieder geval onder de Utrechtse scholen, bijzonder laag te zijn. In het voortgangsgesprek met het FCP (april 2018) is duidelijk geworden dat de projectleiding CVU een aangepast voorstel moneva voor 2018 en volgende jaren mag indienen. Uit de gespreksronde met de scholen blijkt dat een vereenvoudiging van de monitor en evaluatie en verlichting van de bijbehorende verplichtingen voor de deelnemers meer dan welkom zou zijn.

B. Mede zorgdragen voor afstemming gemeentelijke regeling Cultuur voor ieder kind en CMK.

Sinds september 2016 is er periodiek overleg, tussen gemeente Utrecht dienst Cultuur, dienst Onderwijs en projectleiding Creatief Vermogen Utrecht. Het doel van dat overleg: Elkaar informeren, en waar mogelijk afstemmen en samenwerken. Bijvoorbeeld de timing van aanvragen, of gezamenlijk scholen informeren op Cultuuraanbiedersmarkt voor scholen. In de loop van 2017 is dit overleg 'on hold' gezet. Tijdens de gespreksronde met de scholen is duidelijk naar voren gekomen dat men zeer geïnteresseerd is in een dergelijk afstemming. De scholen gaan in feite nog verder: Meer informatie over en samenhang in de beschikbare subsidies voor cultuureducatie zou welkom zijn.

2. De manier waarop de samenwerking tussen de culturele instellingen en het onderwijs vorm heeft gekregen en is vastgelegd.

2.1 Overzicht van betrokken Pabo's, vakopleidingen en andere culturele instellingen met vermelding van rol en taken

Instelling	Rol	Taken
HKU	Kennispartner	Het inhoudelijk volgen en voeden van de individuele partnerschappen gericht op de verdere ontwikkeling en implementatie en verdieping van CVU. Kennisontwikkeling voor de open leerlijn CVU: ontwikkelde kennis structureren en presentabel maken. En het verzorgen van collectieve deskundigheidsbevordering.

ALPO (Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs)	Lid Ontwikkelgroep	Inhoudelijke adviesrol. ALPO heeft eind 2017 de deelname afgerond. Zij kan geen onderzoeksopdrachten van CVU accepteren. Scholing in kunstvakken op de ALPO loopt via Theo Thijssen Pabo – die blijft lid van de ontwikkelgroep.
Theo Thijssen Pabo	Lid Ontwikkelgroep	Inhoudelijke adviesrol
Het Wilde Westen Centraal Museum Click F1 Architectuurcentrum Aorta De Dansers Fotodok Filmtheater 't Hoogt Het Filiaal Theatermakers Kopa Muziekroute De Vrijstaat	Culturele Partner	De creatief partnerschappen kennen hun eigen sturing. Gezamenlijk nemen zij deel aan het lerend netwerk. Alle partners dragen bij aan de inhoudelijke voeding van de kennisdeling.

3. Reflectie op de kwantitatieve bereikcijfers en prestatiegegevens

Reflectie op de SMART doelstellingen is verwerkt in het AIMS formulier.

4. Samenvatting Monitoring en Evaluatie

De hoofdlijnen van de voorafgaande paragrafen, de gepleegde reflectie en benoemde knelpunten/verbeterpunten worden hier in het kort samengevat.

Doelstelling - projectonderdeel	Uitkomsten monitoring en evaluatie
Doelstelling 1 A. Visie/ co-creatie	<p>Binnen de partnerschappen wordt gewerkt op basis van co- creatie</p> <p>Visie uitgewerkt of visieontwikkeling is in volle gang</p> <p>Aandachtspunt: relatie tussen visie en leerlijn (en) /activiteiten</p>
Doelstelling 1 B leerlijn, verdieping, ontwikkeling, implementatie bouwstenen, opbouw leerjaren, overdraagbaarheid	<p>Door veel scholen (helpt) veel resultaten geboekt.</p> <p>Scholen willen (nog) meer investeren in op verschillende aspecten van deze doelstelling. Verbeterslag nodig en mogelijk.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning van scholen hierbij 'op maat', op basis van vastgestelde behoefte(s). • Werken aan bestendigen geboekte resultaten, aan borging (wat en hoe) <p>Belangstelling voor leidraad culturele ontwikkeling leerlingen</p>
Doelstelling 2 Vergroten inhoudelijke deskundigheid	<p>Deskundigheidsbevordering vindt binnen de creatief partnerschappen plaats.</p> <p>Er worden speciale CVU-scholingstrajecten ontwikkeld en uitgevoerd.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting onderwijspraktijk en scholingstrajecten verbeteren. • Consensus over doel, haalbaarheid en gewenste aanpak. • Ondersteuning bij borging (wat en hoe)
Doelstelling 3 Versterken relatie school – culturele omgeving + lerend netwerk, kennisdeling	<p>Bestaande partnerschappen zijn verder versterkt. Er wordt op verschillende manieren aan kennisdeling gewerkt.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van het lerend netwerk (inhoud en (werk-) vorm bijeenkomsten). • Voortrekkersrol 'ervaren' scholen binnen netwerk verbeteren. • Website CVU (content en beheer).
Doelstelling 4 Verbreiding – gefaseerde groei.	<p>In 2017 heeft er een bescheiden verbreding plaatsgevonden.</p> <p>Betrokkenheid bij en participatie aan CVU staan onder druk.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tempo groei van aantal deelnemers CVU • Ambities, verplichtingen CVU (financiering) – mogelijkheden school/culturele partner

Randvoorwaardelijk	
Organisatie	Over het algemeen overheerst de opvatting dat eenieder zijn taken naar behoren vervuld en dat een projectorganisatie nu eenmaal nodig is.
	Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> Zichtbaarheid van ontwikkelgroep en regieteam vergroten en terugkoppeling verbeteren.
Monitoring en evaluatie	Alle betrokkenen werken mee aan vormen van monitoring en evaluatie.
	Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> Vermindering tijdsinvestering wenselijk Zo veel mogelijk vereenvoudigen

5. Toelichting niet-bestede middelen

Het bestedingsverloop volgens de vastgestelde begroting laat het volgende beeld zien;

2017	2018	2019	2020	totaal
€ 472.500	€ 506.500	€ 556.500	€ 606.660	€ 2.142.160

De jaarlijkse toekenning van het FCP en de gemeente samen is € 535.540 (maal 4 is € 2.142.160). Het verschil tussen 535.540 en voor 2017 wordt conform de begroting in de toekomstige jaren besteed.

Aanvullende verschuiving van besteding.

Van de € 472.500 worden in totaal nog eens € 49.195 doorgeschoven naar 2018. De totale beschikking voor 2017 wordt daarmee € 423.305 (472.500 – 49.195).

De niet bestede middelen per creatief partnerschap;

- De Muziekroute ad € 2.500; dit langlopende project wordt door meerdere fondsen gefinancierd. Het totale dekkingsplan van de meerjarenbegroting van de muziekroute maakte doorschuiven noodzakelijk.
- De HKU ad € 11.033; Het totale besteding over 2017 binnen de meerjarenbegroting van de HKU maakte doorschuiven mogelijk. Er is door de HKU bij de penvoerder toestemming voor overheveling aangevraagd en verleend.
- 't Hoogt ad € 2.800; Dit omdat de lessen aan de leerlingen op de Nieuwe Regentesseschool dit schooljaar in de projectweek in maart gepland zijn. Hierdoor vallen de voorbereidingen grotendeels wel in 2017, maar de uitvoering vindt in 2018 plaats.. Er is door 't Hoogt bij de penvoerder toestemming voor overheveling aangevraagd en verleend.
- De Vrijstaat voor € 3.125; motivatie inhoudelijk gelijk aan 't Hoogt. Er is door de Vrijstaat bij de penvoerder toestemming voor overheveling aangevraagd en verleend.

De penvoerder;

- Het UCK voor € 25.000 m.b.t. de accountantskosten ad € 5.000, € 4.737 administratiekosten en disseminatie voor € 20.000. Deze kosten worden vanaf 2018 gerealiseerd en er is in de boekhouding geen reservering in 2017 voor opgenomen.